

Tribológia, ktorá patrí medzi nové vedné odbory má na Slovensku svoju históriu a významne prispieva k efektívnemu využívaniu zdrojov energie. Prvé správy o organizovanej technike mazania (tribotechnike) sú z roku 1957, keď vznikla sekcia techniky mazania v bývalom Československu na podnet pracovníkov Výskumného ústavu palív a mazív (VÚPM), n.p. Benzina v Prahe. V tomto čase sa významne podieľali na propagácii správneho mazania strojov najmä pracovníci krajských odbytových závodov n.p. Benzina v Čechách a na Slovensku. Medzi priekopníkov, ktorí významne prispeli k rozvoju techniky mazania v tomto období boli Ing. Emil Šafr, Ing. Antonín Dyk, Ing. Ctirad Náhlavský, na Slovensku Jozef Kohút a ďalší. Z tohto obdobia vieme, že mimoriadne významný dokument, ktorý položil základy k organizácii techniky mazania, boli smernice pre organizáciu techniky mazania v závodoch ministerstva strojárstva č. 70/54, ktoré boli v roku 1967 zrušené. Po vzniku federácie v roku 1969 začala na Slovensku zvýšená aktivita v tomto technickom odbore. Ako doklad o tom chceme uviesť správu, ktorá bola publikovaná v odbornom časopise Ropa a uhlie č.9 z roku 1971 na strane 510. V texte správy je uvedené: Dňa 10. mája 1971 zišiel sa v Bratislave na GR Slovchémia prípravný výbor, poverený Slovenskou spoločnosťou priemyselnej chémie obnoviť činnosť Odbornej skupiny pre tribológiu a tribotechniku. Odborná skupina bola zriadená s funkcionármi:

- predseda, Ing. Jiří Stuchlík, Slovnaft, n.p. Bratislava
- vedecký tajomník, Dr. Ing. Xeno Liebl, VÚRUP, Bratislava
- organizačný tajomník, František Neumann, Benzinol, n.p. Bratislava.

Súčasne sa navrhoval rámecový program odbornej skupiny. Medzi prvé úlohy patrila úloha so zameraním na zistenie stavu úrovne tribotechniky na Slovensku. Prieskum stavu tribotechniky bol vykonaný v 18 vybraných podnikoch a výsledky prieskumu boli zverejnené v časopise Ropa a uhlie č.12/1972 pod názvom „Stav tribotechniky v SSR“ autori: František Neumann a Ing. Jozef Stopka. Správa o stave tribotechniky bola odoslaná aj nadriadenému orgánu s cieľom realizovať navrhnuté opatrenia na zlepšenie stavu tribotechniky. Začiatkom 70. rokov veľkú iniciatívu začali vyvíjať niektoré organizácie a najmä členovia bývalej ČSVTS, ktorí poukazyvali na straty, ktoré vznikajú pre národné hospodárstvo. Určitý obrat v tejto technickej oblasti nastal až v roku 1975, keď boli vydané Pokyny FMVS č.19/75 k organizácii mazacích služieb a následne aj v ďalších rezortoch národného hospodárstva. Zavedením pojmu **t r i b o l ó g i a** profesorom P.H. Jostom v roku 1966 vo Veľkej Británii sa poukázalo na hospodársky veľmi dôležitú, samostatnú technickú problematiku, čo malo významný vplyv na rozvoj tohto vedného odboru. V Československu v tomto období sa sformovali tri skupiny tribológov a tribotechnikov, ktorí venovali zvýšenú pozornosť tejto technickej oblasti. Išlo o dve skupiny v českých krajoch, a to celoštátna odborná skupina „Tribológia“, pod vedením Ing. Milana Vocela, CSc. a odborná skupina „ Tribotechnika“, pod vedením Ing. Ctirada Náhlavského. Tieto odborné skupiny pracovali v strojárskej sekcii ČSVTS. Na Slovensku pôsobí v tomto období odborná skupina „Tribológia a tribotechnika“ pri Slovenskej spoločnosti priemyselnej chémie ČSVTS pod vedením Ing. Jozefa Stopku. Na podnet Ing. Pavla Schwaba z Vývoja ZŤS Martin, boli pozvaní tribológovia zo skupiny Ing. Milana Vocela, CSc. do odbornej skupiny pre tribológiu a tribotechniku na Slovensku. Boli to prof. Pavel Blaškoviš, prof. Jozef Balla a neskoršie prof. Marián Dzimko. Medzi rozhodujúce aktivity slovenských tribológov a tribotechnikov patrili v tomto období najmä tieto:

- rozširovanie informácií a poznatkov z oblasti tribológie a tribotechniky z domácich a zahraničných prameňov,
- školenie odborných kádrov v krátkodobých a dlhodobých kurzoch a v postgraduálnom štúdiu,
- organizovanie seminárov, konferencií a sympózií aj na medzinárodnej úrovni.

Mimoriadna pozornosť bola venovaná kľúčovým odvetviám národného hospodárstva a to poľnohospodárstvu, potravinárskemu priemyslu, stavebníctvu a doprave.

